

Donder & Blixen

etch'd you Lawman
escape, my Stomack wants a Morfell.

poor distressed
ect Little Devill thou shall't have
Eroglander to Spare. My prayer.

Would I were gone, and to my V
She cou'd securely keep me in

We au
And no

Now Pride, & Insolence haue burst my heart
To Stygion Lake I'll goe, to share a part.

KIKKERS EN KAASKOPPEN

NEDERLAND
EN NEDERLANDERS
IN BUITENLANDSE
SPOTPRENTEN

DANIEL R. HORST

VOORWOORD

Vrijwel onbekend bij publiek en specialisten is dat het Rijksmuseum een collectie beheert van meer dan zeventuizend spotprenten. Een groot deel daarvan werd in 1881 verworven met de aankoop van de omvangrijke verzameling ‘historieplaten’ opgebouwd door de Amsterdamse antiquaar, bibliograaf en boekhandelaar Frederik Muller – voorstellingen die betrekking hebben op onze vaderlandse geschiedenis. In de decennia daarna zijn deze, mede dankzij schenkingen, continu aangevuld met karikaturen en cartoons over uiteenlopende onderwerpen uit binnen- en buitenland. *Kickers en kaaskoppen* geeft voor het eerst een idee van de rijkdom en veelzijdigheid van deze tot nu toe onderbelichte collectie. Gekozen is voor één specifiek thema: het beeld van Nederland in buitenlandse spotprenten.

De Nederlander en zijn doen en laten worden in de hier opgenomen afbeeldingen op de korrel genomen. Maar dé Nederlander bestaat niet, dus wat kun je dan als karakteristiek beschouwen voor Nederlanders in het algemeen? Omdat ons zelfbeeld per definitie gekleurd is, is het interessant te kijken wat juist anderen van ons vinden, te onderzoeken wat zij typerend vinden voor Nederland en Nederlanders. Daartoe zijn buitenlandse spotprenten uitermate geschikt: zij bieden een uitvergroting van onze al dan niet vermeende eigenschappen, gewoontes en uiterlijke kenmerken. Zo’n studie past bij uitstek in een tijd waarin het thema ‘identiteit’ actueel is en waarin we zelf kritisch kijken naar de rol van ons land in het verleden.

Wereldwijd zijn spotprenten de laatste jaren inzet geweest van rellen, bedreigingen en moordaanslagen. Dat roept tal van vragen op. Waar liggen de grenzen van de vrijheid van meningsuiting? Hoever wil je gaan in het belachelijk maken van een land, het geloof van mensen? We zien internationaal een verschuiving plaatsvinden van een naar binnen gekeerde blik naar een open houding, met belangstelling voor de mening van een ander. Een tendens die in eigen land eveneens gaande is, met diversiteit en inclusiviteit als sleutelwoorden.

Dit boek raakt eveneens aan deze serieuze problematiek. De hier besproken afbeeldingen waren oorspronkelijk bedoeld om te ridiculiseren, maar soms ook om te provoceren en zelfs te kwetsen. Ze konden ondanks het humoristische jasje en de vaak luchtige toon wel degelijk venijnig zijn. Tijd haalt de scherpe randjes ervan af. Dat maakt dat de spotprenten nu vooral zijn om te lachen, lachen om onszelf.

Kickers en kaaskoppen werd mede mogelijk gemaakt met steun van de Stichting Frederik Mullerfonds (onder auspiciën van de Tiele-Stichting) en het Johan Huizinga Fonds/Rijksmuseum Fonds, waarvoor wij hun veel dank zeggen.

Taco Dibbits
Hoofddirecteur

INLEIDING

Welke stereotypen van de Nederlanders waren in het buitenland in omloop en op welke manieren werden wij in spotprenten belachelijk gemaakt en bekritiseerd? Waarom werden we voorgesteld als arrogante kikkers in hun moeras, als kaaskoppen en dronkaards, luie lafaards, gewetenloze opportunisten, verslaafde pijprokers, ongemanierde roodharige barbaren en volgevreten nietsnutten?

Dit boek geeft op al deze vragen een helder antwoord. In *Kickers en kaaskoppen* worden zo'n honderd anti-Nederlandse spotprenten uit de collectie van het Rijksmuseum besproken die in verschillende eeuwen en met uiteenlopende motieven werden vervaardigd. Waar nodig zijn ze aangevuld met unieke voorbeelden uit een aantal grote verzamelingen in Londen, Parijs en New York. In de tekst worden alle voorstellingen beknopt toegelicht en wordt tevens ingegaan op de achtergrond waaruit de afbeeldingen zijn voortgekomen, onontbeerlijk voor een goed begrip van hun thematiek.

Vaak zijn de spotprenten politiek geïnspireerd en functioneerden ze als propagandamiddel. Het merendeel is afkomstig uit Engeland, Frankrijk en België, landen waarmee Nederland in conflict was. Door de vijand belachelijk te maken werd die minder gevaarlijk en angstaanjagend. Deze 'aanvallen op papier' die parallel liepen met de militaire offensieven dienden er tegelijkertijd voor om het thuisfront te verenigen en te mobiliseren voor de eigen zaak. In andere gevallen was het doel eerder het bevredigen van de nieuwsgierigheid of simpelweg

vermaak. Dat zien we bijvoorbeeld sterk in Japanse prenten, waar het uiterlijk van de Nederlanders en hun gewoontes veel aandacht kregen.

Stereotiepe karakterisering vinden we eveneens in een satirische publicatie uit 1809 van de Amerikaan Washington Irving, alias Diedrich Knickerbocker. Vandaar dat ook een hoofdstuk is gewijd aan zijn *History of New York from the Beginning of the World to the End of the Dutch Dynasty* – een hilarische opsomming van alle vooroordelen over de incapabele maar o zo sympathieke Nederlanders die aan de basis van New York hebben gestaan.

Deze uitgave bestrijkt de periode tussen circa 1600 en 1850, met een sporadische vroegere uitschieter en een enkele latere uitwerking van een specifiek beeldmotief. De anti-Nederlandse spotprenten die daarna verschenen zijn zeker zo interessant dat ze een eigen, afzonderlijke studie verdienen. Daarbij kan gedacht worden aan cartoons en karikaturen ontstaan tijdens de Eerste en de Tweede Wereldoorlog en gedurende het dekolonisatieproces in de tweede helft van de vorige eeuw. Of, zoals de Zuid-Afrikaanse cartoonist Zapiro in 2002 met een knipoog deed, door aan te haken bij de herdenking van een historische gebeurtenis, hier de stichting van Kaap de Goede Hoop door Jan van Riebeeck 350 jaar eerder. Hopelijk zal *Kickers en Kaaskoppen* de aanzet geven tot zo'n verder onderzoek.

Daniel R. Horst

Zapiro (Jonathan Shapiro)
'Well, there goes the
neighbourhood!'
Mail & Guardian, 4 april 2002

**KIK
KERS**

Kikkerland

Eigenlijk vinden we het helemaal niet zo vervelend als er gesproken wordt over Nederland als een kikkerland. Als we het hebben over 'ons kleine kikkerlandje' klinkt dat zelfs als een liefkozing. Maar waarom eigenlijk kikkerland, en niet koeienland of konijnenland, om maar twee andere diersoorten te noemen die hier rijkelijk vertegenwoordigd zijn?

Van oudsher staan de Lage Landen bekend als een drassig gebied met beekjes, stromen en plassen. De Romeinse geschiedschrijver Tacitus beschreef het Europa van boven de Rijn al als een streek van moerassen en donkere bossen.¹ Volgens de humorenléer van de oude Grieken zou het temperament van de noordelijke volken beheerst worden door het lichaamssap slijm (fluim of flegma). Hierdoor zijn zij kil en onverschillig van aard, overeenkomstig het waterige en koude klimaat waarin ze wonen – mensen met deze eigenschappen noemen we nog steeds 'koele kikkers'. Geheel in lijn hiermee typeerde de Italiaan Lodovico Guicciardini in zijn beroemde beschrijving van de Lage Landen uit 1567 het karakter van de Nederlanders als koud en bezadigd; tegenslagen en 's werelds loop nemen zij filosofisch op zonder zich er al te druk over te maken.² Volgens de antieke humoretheorie zouden bij volken met een flegmatisch temperament bezigheden horen die verbonden zijn met water, zoals visserij en scheepvaart. En veel meer nog dan nu bestond het Nederlandse landschap vroeger uit tal van meren en rivieren [AFB. 1]. Vandaar dat de Republiek der

Zeven Verenigde Nederlanden, zoals de staat vanaf 1588 heette – doorgaans kortweg 'de Republiek' –, in het buitenland ook wel werd aangeduid als de 'Verenigde Moerassen'. En de natuurlijke en bekendste bewoner van moerasgebieden is uiteraard de kikker.

Bij die denigrerende benaming 'Verenigde Moerassen' speelde de geringe omvang van het grondgebied een belangrijke rol, en de Republiek was ook zeker klein in vergelijking met haar grootste vijanden in de 17de eeuw – Spanje, Engeland en Frankrijk. Daarnaast werd ze vaak niet gezien als een echt land, maar afgedaan als een samenraapsel van gewesten, elk met een eigen en behoorlijk autonome bestuurder, de stadhouder, en een afgevaardigde in de Staten-Generaal. In dit hoogste orgaan werden de beslissingen genomen over zaken die de hele Republiek aangingen, zoals oorlogvoering en belastingen. Kortom, een land niet geregeerd door één adellijke vorst maar door een groep burgerlijke vertegenwoordigers. Hoe er ook werd gedacht over de nietige 'Verenigde Moerassen', ze vielen des te meer op door hun relatief machtige positie in Europa.

De keuze voor Nederland als kikkerland bleek enorm aan te slaan. Al eeuwenlang, tot op de dag van vandaag, hebben prentmakers en cartoonisten ons weergegeven als kikkers. We zullen ze hieronder veelvuldig aantreffen in oudere spotprenten uit met name Engeland en Frankrijk, en ook de associatie met moerasland kwam daarbij keer op keer van pas.

1
Frans Hogenberg naar
Jacob van Deventer
Kaart van het graafschap Holland
1592

Rebelse kikkers

De oudste afbeelding waarin Nederlanders als kikkers zijn voorgesteld, dateert uit 1599 ^[AFB. 2].³ Het is een prent met de titel *Vindex Belgii* (De verdediger van de Nederlanden). Een leeuw, Belgica geheten, zit op een eilandje in een moerasachtig gebied. Boven zijn kop hangt een adelaar in de lucht, voorzien van de inscriptie 'Imperium'. Hij wordt lastiggevallen door enkele kikkers, 'rebelle' (rebellen), en een zwerm muggen, 'varii heretici' (verscheidene ketters). In de kroon van de leeuw staat de naam Isabella.

De leeuw en de adelaar komen traditioneel voor in de heraldiek en representeren respectievelijk de Habsburgse Nederlanden en het Heilige Roomse Rijk. De leeuw staat in de prent symbool voor de eenheid van alle zeventien provincies van de Habsburgse Nederlanden (grotweg de huidige Benelux en een deel van Noord-Frankrijk). Hij verdedigt het gebied op gezag van Isabella van Spanje. Zij kwam in 1598 in bezit van de Zuidelijke Nederlanden en regeerde daar samen met haar echtgenoot Albrecht van Oostenrijk als landvoogd. Ze waren de vertegenwoordigers van de Spaanse koning Filips III, die tot het huis Habsburg behoorde. Dat leverde in die tijd vrijwel alle keizers van het Heilige Roomse Rijk, die werden gekroond door de paus. De adelaar is daarmee tevens het zinnebeeld van de katholieke geloofsovertuiging van de vorst, uit grond waarvan hij vermeende ketters (de protestanten) vervolgd.

De prent is in 1599 gemaakt en uitgegeven door de Zuid-Nederlandse graveur Johannes Sadeler I. Maar waarom juist in dat jaar? Dat moet wel samenhangen met de aankomst van de aartshertogen Albrecht en Isabella in de Zuidelijke Nederlanden. Even een schets van de situatie destijds. De Tachtigjarige Oorlog was al meer dan dertig jaar aan de gang. Die was in 1568 begonnen met een gewapende opstand, geleid door prins Willem van Oranje, tegen het Spaanse bewind. De zeven noordelijke provincies hadden zich in 1579 verenigd in hun strijd tegen Filips II, een overeenkomst die schriftelijk werd vastgelegd in de Unie van Utrecht. In 1581 hadden zij de koning in de Acte van Verlatinghe afgezworen als hun wettige vorst en na vergeefse pogingen om in het buitenland een troonopvolger te vinden, werd in 1588 de Republiek uitgeroepen. De Zuidelijke Nederlanden bleven daarentegen trouw aan Filips II.

2
Johannes Sadeler
Vindex Belgii
1599

Sadeler wilde met zijn gravure de noordelijke opstandelingen, de kikkers, duidelijk hun plaats wijzen. Hij deed dit door een aantal trucs toe te passen. Zo zijn de leeuw en de adelaar veel groter afgebeeld. Daarmee gaf hij aan dat de Habsburgse Nederlanden en het Heilige Romeinse Rijk kunnen bogen op een lange, voornamelijk traditie. Ook ondergaat zijn leeuw het gekrioel van de kikkers en de muggen met vorstelijk geduld: tegenover het imposante onkwetsbare Spaanse gezag kunnen inferieure wezens als rebellen en ketters niets beginnen. Met zijn keuze voor moerasbewoners als kikkers en muggen geeft de prentmaker tevens te kennen dat de afvalligen in de waterrijke noordelijke provincies zitten. Overigens lijkt het er sterk op dat de voorstelling een verwijzing bevat naar de plagen van kikkers en steekvliegen die het Egypte van de farao teisterden, zoals beschreven in het Oude Testament.

Na de verschijning van de gravure volgde al snel contrapropaganda uit de Noordelijke Nederlanden. Dit reageren op elkaars publicaties kennen we vooral van pamfletten,⁴ maar zullen we ook hier vaker tegenkomen. Twee voorstellingen uit 1600 laten zien hoe spitsvondig de beeldmotieven uit deze compositie werden omgekeerd en ten eigen voordele aangewend.⁵

De eerste prent bestaat uit twee gedeelten [AFB. 3]. Links zien we in spiegelbeeld de originele voorstelling van Sadeler. Tegenover diens majestueuze maar passieve leeuw van de Habsburgse Nederlanden is rechts een andere, woeste soortgenoot ten tonele verschenen. Met getrokken zwaard bindt hij in naam van gerechtigheid en vrijheid ('Iustitiae et Libertatis') de strijd aan met de vijand. Deze leeuw symboliseert de Republiek. Er zijn nu ook nieuwe dieren te zien. Varkens worden door de leeuw en de kikkers de zee

VINDEX BELGII

Aspic quadrupedum DOMINUM consistere celsa
 Mole sui, magnasque pedum librare columnas:
 Hinc turpes Aegypti (indignum) Ranæ, loquaces
 Inventant, Rane gladios, et spicula Mysisæ.
 Sicut Leo, dissimulans ille, Jovis als ab alto
 Despicit, atque fugam vulgi deridet inertis.
 Belgica terra Leo est, nuper cui venit ab oris
 Hæbertis Regale ducis, pretiumque Coronæ.
 Turba molesta ruit; postis, que castra Tonantis
 Deserere, tunc cœnent, Hollandia, Ranæ,
 Quisque brevi repetent, audent liquisse lacunas.
 Stant Regna avium, pfecto cum Cæsaris armis
 Esse cupit; rerum prohibet sed cura suarum:
 At videt imbellis, quidert, fugarier hostas.

IUSTITIAE ET LIBERTATIS ASSERTOR

COPYE

Van sulox als tot verwijt der Hollanders door die Afsyten is gemaect, gefchieden by Iognes Sadelaer tot Venetien; met de antwoorde en een Epigramma gemaect by die Eijghhobbers des Vaderlands binnē Hollandt.

Epigramma.

Cæso Leonem confidentem corpore,
 Et regio superbenientem vertice,
 Eugenia Belgis Regii Iassus Iugi
 Offendat Itabella; Claram Hispanicus
 Spondens ab oris Belgio erranti Facem.
 O risu & ira digna commenta! hoc putri
 Concreta fungo Fax negat lucem; nisi
 Cadaverum nutrita pingui, Belgium
 Astu oppleat candente, & undante omnibus
 Ultrix vaporem immisciat penatibus.
 Alberta Virtus Cæsarum Frater, Nepos,
 Gnatulque; late distipatos Belgio
 Restinguet ignis, inquis, enses comprimet.
 Satis superis, credendum Aultrius, truces
 Hic condat enses, atq; flammam obruat;
 Christum professæ, innocens, virginis;
 Qui membra terre vivæ desolat spica?
 Uxoritulus famme nutum pavet?
 Caputq; Patrum Ignati, Papæ Clens,
 Sacræ audit Inquisitionis anchora?
 Cave cave sis, et tentem te pete;
 Legelque, Belga, Patrias tege ac tene.

Mulcarum frustra exanctis, prolemque palustrem
 Ranarum exagitas. nihil has tua turpia tangunt
 Probra. sed exortis lætæ, ardentesque mucronis
 Vibrare haud dubitant, imbelli & bella Itabella
 Moliri, lethum & pro Libertate pacisci.
 Nōne vides passim Ranas emergere ab ulvâ
 Armorum radis mîdas; & acuta minantium
 Spicula Mulcarum magno circum agmine nudam?
 Spicula que sacre eos chartæ hobetata refugit?
 Ite Orci genus, inuis Porci Affures armis.
 Ite Papæ genus, omnimodis sacre ora galeris
 Locustæ, Aulonium et messe implorati Tonantem.
 Nos Rex Iustitiæ, Libertatisq; Iehova
 Assertor, sacro exentis discrimine servat.

DEN GESPAENGNOLISEERDEN LEEVV.

Hier verwijt, den Iesuijtz, dat des Hollanders strij
 By eenen hoop Kieck-Vorffchen zijn te achten,
 Die wt hun Water end Morach subijt,
 Meynen den moedighen Leeuw met vlijt
 Sittend' op syn hoogh vast Lanat bevrijt
 Door de Wapenen te verjaghen met machten;
 Maer soo haelt de Kieck-Vorffchen den Leeuw en syn krachten
 Aenschouwen, vluchten met alder snelheyt te ruggen, seer,
 Boven den Leeuw stellen sy veel Vlieghe en Muggen, weer,
 Die d'Arent verdriefft met syn Vedren end sweerden, wel,
 Maer God werpt nu Goliats Davids schimpes ter aerde, siel;
 Want d'heilige LIGVE dorst seggen, siet, door hoochmoet
 ghedreven, ras,
 De Wapenen gantick neer te leggen, niet, soo langh daer een
 Geus int leven, was.

**Antwoort van den ECHO, tot den
 murmurereenden Bossnaer.**

Wat hoor ick inden Waert vande Bommels? Trommels.
 Wat licht is daer over al int Cruisen quaertier? Vyer.
 Wat bediet van dese haer buechtriche glorie? Victorie.
 Hoe gaet het met de Schanze / staet het so pover? Over.
 Wat maeken van Silberens Kerijghs-luyren. Myren.
 Wat vlycht nu ons waeken met Spagen bediet? Niet.
 Wat wylt d'end zyn/hat wy booz de Spaensche byab? Slaven.
 Zif daerom/datmif tot Olyhem ten sechants letten gaet? Iact.
 Godt gheef dat wy eer met den Hollander verfanen. Amen.

DEN GHEVNIIEEREDEN LEEVV.

NVghy Iesuijtsche gesinde, en verblinde, Philistijnen, hee
 Merct hoe onsen Gevnieeden Leeuw kloect int vechten,
 Met de tweede verjaeght de swarte Spaensche Swijnen, wreet,
 Die indé Bommelchen-Waert, een jaer lanc met pijnen, leet
 Voor ons rFort van Sint Andries hebben moeten op-rechten,
 Ghy die Westphalen, Gulic, Cleef, ja al de Werelt wil flechten,
 Moet hier conatus sijn met al v ghechoren Byt-Schepen,
 En toemt op v pronckende Leeuw en des Arens Lansck necht
 Dats op Spans, Keyfers macht daer ghy v op blijft vergapen,
 End niet op den arm des Heeren, die v Vloot kost betrapen,
 Eyles Bossnaers, die soo langh met Moncken en Papen
 Ter Wacht gaet sluypen, wildij alrijt ho verharit blijven, ghy
 Soo komt Spaens Lighet eens met liff in v Kruypen,
 Dan salmen v (te laet beklaght) als een Spaens slaef, ten Bos
 diijnen, vry.

in gedreven: de Spanjaarden. En sprinkhanen met rooms-katholieke hoofddeksels (pauselijke tiara, bisschopsmijter en kardinaalshoed) worden door de muggen te grazen genomen. De groepen die in de oorspronkelijke voorstelling als 'ongedierte' zijn weggezet, zijn nu de helden van het verhaal. Zij zijn niet langer de rebellen, maar hebben een vaderlandslievende rol gekregen.⁶ In de prent baadt het slagveld in het licht van de Heer ('Jehova') dat uit de wolken over het land straalt: God staat aan de zijde van de Republiek! Waar de leeuw Belgica nog onder het gezag van het Habsburgse rijk valt, strijdt de vrije leeuw direct onder hemels toezicht.

Met de lange Latijnse teksten en de Griekse inscripties is deze afbeelding, een ets, duidelijk een elitair product, slechts bestemd voor een kleine groep belangstellenden. Heel anders is dat bij de tweede prent [AFB. 4]. Daarop keren beide allegorische voorstellingen terug, maar nu aangevuld met het beleg en de verovering van het Gelderse Fort Sint-Andries op de Spanjaarden in mei 1600. Dit succes werd geboekt onder leiding van prins Maurits, de zoon van de in 1584 vermoorde Willem van Oranje en bevelhebber van het Staatse leger (het leger van

de Staten-Generaal, de Republiek). In het midden is een plattegrond van de vesting, gelegen tussen de Maas en de Waal, opgenomen. Om de identiteit van de strijdende partijen helder aan te geven heeft de maker van dit blad in het linker gedeelte de leeuw Belgica aangeduid als 'Den Gespaengnoliseerden Leeuw' en geheel rechts die van de verenigde opstandige provincies als 'Den Gheunieereden Leeuw'. De scheiding tussen zuid en noord is zonneklaar. Verder zijn er nog twee belangrijke verschillen met de eerste afbeelding. Alle onderschriften zijn nu in het Nederlands gesteld, zodat die voor een veel groter publiek begrijpelijk waren. En om de productie op te kunnen schroeven is deze prent vervaardigd in houtsnede en zijn de teksten in boekdruk, grafische technieken waarmee veel sneller een veel grotere oplage kon worden bereikt dan met een etsplaat.

4
 Anoniem Nederlands naar
 Johannes Sadeler
 Den Gespaengnoliseerden Leeuw –
 Den Gheunieereden Leeuw
 1600

D D D.

5
Anoniem Engels
Of the Frogs tearing the Sun
would marry
1665

Hogen Mogen Frogs

Enkele jaren later werden de kikkers opnieuw 'uit het moeras getrokken' om de Hollanders belachelijk te maken. Deze keer door Engelse propagandisten. John Ogilby bracht aan het begin van de Tweede Engels-Nederlandse Oorlog (1665–1667) een bundel uit met politieke parafrasen op de fabels van de Griekse dichter Aesopus.⁷ De publicatie bevatte een geactualiseerde versie van de vertelling 'Of the Frogs fearing the Sun would marry'.⁸ Hierin vieren de kikkers in de zomer feest ter ere van het huwelijk van Koning Zon, totdat een wijze pad hen erop wijst dat de ze niet vrolijk zouden moeten zijn om iets dat juist gevaarlijk is. Als de zon is getrouwd gaat hij vast op huwelijksreis en dan zal door zijn afwezigheid het moeras bevrozen. En een zoon die daarna mogelijk geboren wordt, zou uit onervarenheid zijn vaders zonnewagen wild over de hemel kunnen sturen en door vuur en vlam het moeras doen opdrogen en de aarde in as veranderen.

In de prent bij deze fabel is de plaats van handeling voorgesteld als de Dam in Amsterdam [AFB. 5].⁹ Alle kikkers van de stad hebben zich op het plein verzameld rond een oude pad die vanachter een kathedraal zijn gehoor waarschuwt voor het gevaar van de zon. In het vers trekt Ogilby fel van leer tegen de Nederlanders die uit het slijk van het moeras een wereldwijd handelsrijk hebben opgebouwd. De eerste twee regels zetten meteen de toon: 'Low-Country Provinces, United Bogs / Once distrest States, now Hogen Mogen Frogs' – de ooit noodlijdende gewesten van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden zijn eigenlijk niets meer dan 'Verenigde Moerassen'. Ook maakt hij hier gretig gebruik van de aansprektitel voor de Hoogmogende Heren van de Staten-Generaal – woorden met de kenmerkende Nederlandse 'harde g' waarmee je zo goed de spot kunt drijven en die eveneens mooi passen bij het gutturale *bogs* en *frogs*. Verderop worden ze gelinkt aan de namen Gog en Magog, in de Bijbel de vijanden van het volk Gods.¹⁰

In het vervolg van de tekst worden de kikkers toegesproken door Neptunus, de god van de zee, die als standbeeld op de Dam aanwezig is (middenrechts) en even tot leven komt. Hij waarschuwt voor een nieuwe zon die in het westen opkomt. Voor de lezer was het duidelijk dat hiermee werd verwezen naar de Engelse koning Karel II. De Nederlanders moesten dus vrezzen voor de groeiende macht van hun naaste overzeese burens, die wel eventjes korte metten zouden maken met hun moerassige kikkerlandje.

Het verhaal eindigt met de moraal dat wie een staat in opkomst helpt, deze later wel eens tegenover zich kan vinden: want welvaart en succes veranderen nederigheid in overmoed. Hierin klinkt luid en duidelijk een klacht door over de ondankbaarheid en onbetrouwbaarheid van de jonge Republiek, die zich alleen dankzij Engelse hulp wist te bevrijden van het Spaanse juk en vervolgens kon uitgroeien tot een welvarende en machtige mogendheid. En nu keert uitgerekend die zich tegen hun voormalige redder en komt het zelfs tot oorlog, en dat niet één maal.

De tekst van Ogilby's fabel werd in 1672, toen de Derde Engels-Nederlandse Oorlog uitbrak, opnieuw uitgegeven als een pamflet getiteld *The Holland Nightingale, or The Sweet Singers of Amsterdam: Being A paraphrase upon the Fable of the Frogs fearing that the Sun would marry*. Aan het vers werden enkele regels toegevoegd waarin de Nederlanders worden gewaarschuwd voor hun ondergang, en wel specifiek door de vloot geleid door de hertog van York, de broer van Karel II, die later zelf de troon zou bestijgen als Jacobus II. De prent met de kikkers op de Dam werd in het toenmalige propaganda-offensief hergebruikt als frontispice van een zevenbladig pamflet getiteld *The Frog, or, The Low Countrey Nightingale, Sweet Singer of Amsterdam*, zij het in een verkleinde spiegelbeeldige versie.¹¹

Here it is easie to be vnderstood
 That Horle-Turd, nere produ'ed foe vile a Brood
 But as from cheefe creep Maggotts when they bred,
 Ev'n foe the Devil's now delivered.

Doe but obserue this Cacodæmon's bum,
 And thence you'll find, whence Th' High & Mighty's come
 Though Nature never did such method use
 Maggotts, and Flyes with shape of Toad t' abuse

Yet Creeping wormes, that to Rebellion Fly
 Noe Emblem's black enough t' expresse 'em by
 Indulgence grown Competitour from hence
 We see, and Turn'd, malignant infolence

Sold by Edward Powell at the Swan in Little Brittain and Geo: Farthing, att Lincoln's Inn Back gate.